

Δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση για τη νομοθετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Εσωτερικών υπό τον τίτλο «Νέο πλαίσιο για την ευζωία των ζώων συντροφιάς – Πρόγραμμα “ΑΡΓΟΣ”»

ΣΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΦΙΛΟΖΩΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ (ΠΦΟ)

Άρθρο 1 Σκοπός – Αντικείμενο

Ένας Νόμος που τιτλοφορείται πλαίσιο για την ευζωία, θα πρέπει να δηλώνει ως σκοπό την προστασία των ζώων και την εξασφάλιση της ευζωίας τους. Η “ενίσχυση της υπεύθυνης ιδιοκτησίας” και η “θέσπιση πλαισίου για τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων και στρατηγικής για τη δραστική μείωση του αριθμού τους μέσω προγραμμάτων υιοθεσίας” οφείλουν να εξυπηρετούν τη θέσπιση κανόνων ΥΠΕΡ της ευζωίας και όχι το αντίθετο. Στην ορθή νομική θεώρηση του πλαισίου, η υπεύθυνη ιδιοκτησία και η διαχείριση των αδέσποτων δεν είναι παρά περιοχές της νομοθετικής ρύθμισης.

Στο άρθρο αυτό αναφέρονται ΜΟΝΟΝ τα ζώα συντροφιάς. Εάν με την λέξη ‘αντικείμενο’ νοείται το πεδίο εφαρμογής του Νόμου, διαπιστώνουμε ότι διαιωνίζεται το πρόβλημα του πεδίου εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας (Ν. 4039/2012) και η σύγχυση του απλού πολίτη, της Διοίκησης και του κάθε εφαρμοστή του Νόμου. Ο Νομοθέτης δεν φαίνεται να έχει αποφασίσει, μέχρι αυτή τη στιγμή, εάν τελικά, κωδικοποιεί το σύνολο των υφιστάμενων διατάξεων, για όλα τα ζώα (συντροφιάς και μη) ή αν καταθέτει μια πρόταση για τα ζώα συντροφιάς και μόνον. Έτσι, με τρόπο αποσπασματικό και άτακτο, συνυπάρχουν στα επόμενα άρθρα, διατάξεις για την κακοποίηση οποιουδήποτε ζώου και για τη διαχείριση των αδέσποτων κτλ. Για τα ζώα συντροφιάς, επίσης δεν φαίνεται να έχει καταλήξει, εάν τελικά στόχος του είναι ένας νόμος για τους σκύλους, ίσως και για τις γάτες ή για όλα τα ζώα συντροφιάς.

Άρθρο 2 Ορισμοί

Υπάρχει δομικό πρόβλημα στο σχέδιο νόμου, που ξεκινά από τους ορισμούς.

Απουσιάζουν οι ορισμοί κρίσιμων εννοιών που απαντώνται στις σύγχρονες νομοθεσίες. Χωρίς αυτούς δημιουργείται (και συντηρείται στα επόμενα άρθρα) σύγχυση γύρω από ρόλους και ευθύνες. Ενδεικτικά (αλλά όχι εξαντλητικά) απουσιάζουν οι ορισμοί: εγκατάλειψη, υιοθεσία, κάτοχος, συνοδός, φύλακας, φροντιστής, χειριστής, υπεύθυνος ευζωίας, εκτροφείο/εγκατάσταση εκτροφής, ενδιαίτημα, φιλοζωική οργάνωση ...

Οι διαφορετικές αφηρητές και η άρνηση του συντάκτη του Σχεδίου Νόμου να δει το ζώο σε σχέση με τον άνθρωπο, οδηγούν σε πολύ σοβαρές αστοχίες, από τις οποίες αναφέρουμε και πάλι ενδεικτικά, τις εξής:

Παρ. 2. Ευζωία: θα έπρεπε να αποτελεί ξεχωριστό άρθρο. Ο ορισμός, προφανώς προϊόν κακής μετάφρασης, μιλάει για “ζώο άνετο”, που δεν “υποφέρει από δυσάρεστη κατάσταση”. Απαραίτητη η βελτίωση και αντικατάσταση.

Παρ. 3. Ζώα συντροφιάς: ο συντάκτης του Σχεδίου Νόμου για την ΕΥΖΩΙΑ ορίζει το ζώο συντροφιάς χρησιμοποιώντας, λανθασμένα, τον ευρωπαϊκό νόμο για την ΥΓΕΙΑ των ζώων, ο οποίος έχει διαφορετικό σκοπό και πεδίο εφαρμογής, με αποτέλεσμα (1) να μην είναι κατανοητός για τον αναγνώστη ο ο κεντρικότερος ορισμός και (2) να μην απαγορεύεται, πλέον, η κατοχή ζώων της άγριας πανίδας (που απαγορεύεται με την ισχύουσα νομοθεσία), εφόσον αναφέρονται στο Μέρος Β του Παραρτήματος Ι του Κανονισμού που επικαλείται (3) και να μην θεωρούνται ζώα συντροφιάς, ούτε τα άλογα, ούτε τα πόνυ.

Παρ. 6. Σκύλος εργασίας: Σε αντίθεση με τις υπόλοιπες περιπτώσεις (κυνηγόσκυλα, ποιμενικά, έρευνας & διάσωσης, σκύλοι ενόπλων δυνάμεων & σωματών ασφαλείας) στις οποίες η χρήση του σκύλου συνδέεται (επικουρεί/συμπληρώνει ή γίνεται υπό την καθοδήγηση του ανθρώπου), η “φύλαξη χώρων” δεν προϋποθέτει την ανθρώπινη παρουσία ή και την απλή αλληλεπίδραση με τον άνθρωπο και πρέπει να διαγραφεί.

Παρ. 7. Ζώο θεραπείας: ο ορισμός του ζώου θεραπείας ως ζώου συντροφιάς σε συνδυασμό με τον ορισμό “ζώο συντροφιάς” που περιλαμβάνει μόνο ζώα που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του ΕΚ 2016/429 εξαιρεί εξ ορισμού τα άλογα, τα πόνυ και άλλα ζώα που χρησιμοποιεί η παγκόσμια θεραπευτική κοινότητα για την επούλωση ψυχικών και φυσικών τραυμάτων ευπαθών ομάδων.

Παρ. 8. Δεσποζόμενο ζώο συντροφιάς: (1) Εφόσον είναι πλέον ΔΕΣΠΟΖΟΜΕΝΟ, πρέπει να διαγραφεί το τμήμα του ορισμού “ή προορίζεται να συντηρηθεί”. (2) Τεράστιο νομοτεχνικό και ουσιαστικό σφάλμα. Είναι παράλογο να περιγράφεται το καθεστώς του ζώου (δεσποζόμενο ή αδέσποτο) ως απόρροια μιας τεχνικής διαδικασίας (εγγραφής ή όχι σε μητρώο) και να αγνοείται η πραγματική σχέση του ανθρώπου με το ζώο.

Παρ. 10. Ιδιοκτήτης ζώου συντροφιάς: (1) Τεράστιο νομοτεχνικό και ουσιαστικό σφάλμα. Και εδώ, ο συντάκτης του Σχεδίου, αντί να περιγράψει την πραγματική σχέση του ανθρώπου με το ζώο (η οποία ΕΞΑΡΧΗΣ γεννά υποχρεώσεις και ευθύνες), την ορίζει μόνο βάσει εγγραφής ή μη σε Μητρώο. Ένα από τα αδιέξοδα στα οποία οδηγεί ο ΠΑΡΑΛΟΓΟΣ αυτός ορισμός, είναι ότι σε κάτοχο ζώου που δεν καταχωρήθηκε ως ιδιοκτήτης, δεν μπορεί να καταλογιστεί καμία από τις ευθύνες του ιδιοκτήτη δεσποζόμενου ζώου συντροφιάς (όπως εγκατάλειψη, παραμέληση, κακοποίηση και μη σήμανση). (2) Να διευκρινιστεί αν ο νομοθέτης θεωρεί τους εκτροφείς, εισαγωγείς, έμπορους ‘ιδιοκτήτες’ ή όχι, και αν φέρουν τις ίδιες ευθύνες και υποχρεώσεις;

Παρ. 11. Προσωρινός ιδιοκτήτης: Σύμφωνα με τον προτεινόμενο ορισμό, δεν επιτρέπεται Φιλοζωικό Σωματείο ή Οργάνωση ή φυσικό πρόσωπο να είναι προσωρινός ιδιοκτήτης αν δεν διατηρεί καταφύγιο. Τι εξυπηρετεί αυτή η λογική;

Παρ. 12. Ανάδοχος: (1) Υπάρχει σύγχυση στον ορισμό, καθώς από την παρ.11 ‘προσωρινός ιδιοκτήτης’ είναι ο δήμος ή κάποιος με καταφύγιο. Συνεπώς, ενώ δεν μπορεί να θεωρείται προσωρινός ιδιοκτήτης ο ανάδοχος, η χρήση της φράσης “ήτοι τον ανάδοχο” εξισώνει τον ανάδοχο με την προσωρινό ιδιοκτήτη!

Παρ. 22. Έγγραφο ταυτοποίησης: το διαβατήριο. Εντελώς ασαφής και αντιφατικός σε σχέση με τις επιμέρους διατάξεις του Νόμου, που δημιουργεί σύγχυση και βρίσκεται σε ασυμφωνία με τον ενωσιακό κανόνα: (1) Ο συντάκτης δεν έχει αποφασίσει εάν το έγγραφο ταυτοποίησης είναι μόνο το διαβατήριο (βλ. νέο ηλεκτρονικό βιβλιάριο υγείας) και εάν είναι υποχρεωτικό. Ο ορισμός είναι αντιγραφη-αυτοαναφορά και δημιουργεί σύγχυση: θα πρέπει να αντιστραφεί και να ορίζεται απλώς το “διαβατήριο”, βάσει του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 577/2013, σύμφωνα με τον οποίο είναι ταξιδιωτικό έγγραφο, υποχρεωτικό μόνο για μετακινήσεις εκτός της Χώρας. (2) Για την επισήμανση των αντιφάσεων: (α) άρθρο 5, παρ.6 “Ο ιδιοκτήτης κυνηγετικού σκύλου, κατά τη διάρκεια του

κυνηγίου ή σε κάθε άλλη μετακίνησή του μαζί με τον σκύλο του για τον σκοπό αυτό, υποχρεούται να φέρει μαζί του το διαβατήριο του σκύλου του” (διάταξη όπου φαίνεται να απαιτείται η έκδοση διαβατηρίου, ακόμη και εάν μετακινούνται εντός της χώρας) και (β) άρθρο 5 παρ. 1 στοιχείο δ) “η οποία αποδεικνύεται από το βιβλιάριο υγείας και το διαβατήριο του ζώου, εφόσον διαθέτει”, διάταξη από την οποία προκύπτει ότι η έκδοση διαβατηρίου του ζώου, ΔΕΝ είναι υποχρεωτική.

Παρ. 23. Εθνικό Μητρώο Ζώων Συντροφιάς (ΕΜΖΣ): βλ. περισσότερα σχόλια στο οικείο άρθρο. Περιοριζόμαστε στις εξής επισημάνσεις: (1) Αναφορά σε Υπομητρώο Καταγραφής και Παρακολούθησης Ζώων Συντροφιάς, χωρίς να εξηγείται, σε αυτό ή σε άλλο σημείο του νόμου, σε τι συνίσταται η ‘παρακολούθηση’, ποιος θα το ενημερώνει, με ποιες πληροφορίες, σε ποια συχνότητα και βάσει ποιων ελέγχων και τελικά με ποιο σκοπό, (2) αναφορά σε Υπομητρώο Εκτροφένων χωρίς να υπάρχει η παραμικρή μνεία για τους ελέγχους, τη συχνότητά τους και τη δική τους ‘παρακολούθηση’. Μάλιστα ΟΥΤΕ στο σχετικό άρθρο 6, ΟΥΤΕ αλλού στο νόμο, δεν προκύπτει η υποχρέωση εγγραφής των εκτροφένων στο μητρώο τους, (3) Υπομητρώο Εθελοντικής Αιμοδοσίας Ζώων Συντροφιάς. Ποιος το τηρεί, πώς λειτουργεί;

Λείπουν οι ορισμοί (και συνεπώς οι ευθύνες και υποχρεώσεις) για επαγγελματίες/εγκαταστάσεις στους οποίους εμπιστεύεται προσωρινά ένας ιδιοκτήτης το ζώο του όπως είναι οι κτηνίατροι, οι εκπαιδευτές, τα νοσοκομεία και ξενοδοχεία ζώων, δημοτικά κτηνιατρεία κ.λπ...

Άρθρο 3 Αρμόδιες αρχές

Παρ. 2: Ο όρος φροντίδα είναι αόριστη νομική έννοια. Οι όροι περισυλλογή και διαχείριση δεν εξειδικεύονται επαρκώς.

Παρ. 2(β): Με την προτεινόμενη διατύπωση, παραλείπεται η στέρωση των αδέσποτων, από τους ενδεικτικά αναφερόμενους στόχους της συνεργασίας του Δήμου με τις φιλοζωικές οργανώσεις.

Παρ. 2(γ): Η πρόταση εκπαιδευτικών προγραμμάτων προστασίας αδέσποτων ζώων για την κατάρτιση των υπαλλήλων του Δήμου, πρέπει να είναι αρμοδιότητα της Κεντρικής Διοίκησης. Διαφορετικά, η αρμοδιότητα (δηλαδή υποχρέωση) υποβολής των προτάσεων αυτών, είτε θα μείνει ανεφάρμοστη, είτε θα εφαρμόζεται με περιεχόμενο και αποτελέσματα εντελώς διαφορετικά από δήμο σε δήμο. Τελικά, σε κάθε Δήμο, θα σχεδιάζεται, θα ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ και θα εκτελείται ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ πρόγραμμα εκπαίδευσης υπαλλήλων; Προς όφελος τίνος, ακριβώς;

Παρ. 2(δ): Αόριστη και γενικόλογη διατύπωση. Και αναρωτιόμαστε, ποιός δημοτικός υπάλληλος και με τι προσόντα;

Παρ. 2(ε): Σημειώνουμε την τουλάχιστον ασυνήθη υπό τις σύγχρονες αρχές διακυβέρνησης του Δημόσιου Τομέα, πρόβλεψη, η ίδια μονάδα της Διοίκησης (Τμήμα Προστασίας Ζώων Συντροφιάς) να εγκρίνει ΚΑΙ τις προτάσεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων ΚΑΙ τις ετήσιες αναφορές και τους απολογισμούς.

Παρ. 3: Η διατύπωση και μόνο, περί “ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ προγραμμάτων περισυλλογής και διαχείρισης των αδέσποτων ζώων συντροφιάς, και ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΝΕΩΝ ΑΔΕΣΠΟΤΩΝ ΖΩΩΝ ΑΠΟ ΔΕΣΠΟΖΟΜΕΝΑ”, αποτελεί πομπώδη νεολογισμό, κενό νοήματος. Ένας από τους πολλούς αυτού του άρθρου.

Παρ. 3 (βστ): Προϋποθέτει ότι οι δήμοι θα έχουν ‘ομάδες μέριμνας’ και συντονισμένη ‘παρακολούθηση’ για τον εντοπισμό επανενταγμένων ζώων. Διάταξη που δεν μπορεί και δεν πρόκειται να εφαρμοστεί, ελλείψει υποδομών, διοικητικών δομών, ανθρώπινου δυναμικού με το ειδικό ενδιαφέρον και τις απαραίτητες γνώσεις πεδίου.

Παρ. 4: Νομοτεχνικό λάθος. Οι κτηνίατροι που δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι, ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ, αλλά ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ από την ειδική νομοθεσία. Η παρατήρηση αυτή δεν είναι ασήμαντη, διότι σημαίνει διαφορετική νομική αντιμετώπιση.

Παρ. 4(α): δεν ορίζεται σε τι συνίσταται η 'διαρκής ενημέρωση'.

Παρ. 5: "κτηνιατρική νομοθεσία για τα ζώα συντροφιάς". Σε τι ακριβώς αναφέρεται ο συντάκτης του Σ/Ν;

Παρ. 6: Μαζί με την απαρίθμηση των αρμοδίων για την διαπίστωση παραβάσεων και επιβολή προστίμων και αντί για Μητρώα παρακολούθησης των ενεργειών των πολιτών, ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ να δημιουργηθεί Μητρώο παρακολούθησης των ενεργειών της Διοίκησης (ΕΝΙΑΙΟ ΜΗΤΡΩΟ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ), για την κατάρτιση του οποίου θα θεσπιστεί υποχρέωση παροχής δεδομένων ανοιχτών στο κοινό (open data), όσον αφορά τον αριθμό των υπαλλήλων, το είδος και τις περιοχές των ελέγχων από τους Δήμους (ανά τύπο ελεγχόμενης εγκατάστασης και περιστατικό κακοποίησης), στατιστικά των προστίμων που ΕΠΙΒΑΛΛΟΝΤΑΙ και ΕΙΣΠΡΑΤΤΟΝΤΑΙ ή ΑΝΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ, για κάθε Δήμο.

Παρ. 7: Οι συναρμοδιότητες και η απουσία ειδικών κανόνων πρόσβασης, επεξεργασίας και "συνδιαχείρισης" των προσωπικών δεδομένων των πολιτών, είναι άκρως προβληματικά σημεία του Σχεδίου Νόμου.

Άρθρο 4 Εθνικό Μητρώο Ζώων Συντροφιάς (ΕΜΖΣ)

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΥΜΕ τις δικαστικές νίκες της Πανελλήνιας Φιλοζωικής Ομοσπονδίας στο Συμβούλιο της Επικρατείας, (Αποφάσεις 1717/2020 και 1718/2020) και ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ ότι ο συντάκτης του Σχεδίου Νόμου ΔΕΝ ΤΙΣ ΕΧΕΙ ΛΑΒΕΙ ΥΠΟΨΗ ΤΟΥ. Συγκεκριμένα, με τις Αποφάσεις αυτές, η ΠΦΟ πέτυχε την ακύρωση δύο Υπουργικών Αποφάσεων που περιόριζαν την ελευθερία παροχής υπηρεσιών των κτηνιάτρων υπηκόων κρατών-μελών της ΕΕ, οι οποίοι παρέχουν προσωρινά και περιστασιακά τις κτηνιατρικές υπηρεσίες τους στην Ελλάδα. Το ΣτΕ έκρινε αντίθετες στο ενωσιακό δίκαιο, τις σχετικές διατάξεις του Ν. 4039 ως εξής:

«οι διατάξεις των άρθρων 4 [παρ. 1 και 5] και 9 [παρ. 1] του Ν. 4039/2012, όπως ισχύουν, σύμφωνα με τις οποίες οι κτηνίατροι υπήκοοι κρατών-μελών της ΕΕ, οι οποίοι παρέχουν προσωρινά και περιστασιακά τις κτηνιατρικές υπηρεσίες τους στην Ελλάδα, δεν δύνανται να λάβουν την απαιτούμενη πιστοποίηση, ώστε έχουν πρόσβαση στη Διαδικτυακή Ηλεκτρονική Βάση, με την απόκτηση σχετικού κωδικού, εισάγουν για την κατηγορία αυτή των κτηνιάτρων ανεπίτρεπτο περιορισμό στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, κατά παράβαση των ορισμών του δικαίου της ΕΕ...».

Ενόψει των σχετικών εξουσιοδοτικών διατάξεων του Νόμου, η ΠΦΟ δηλώνει από τώρα ότι θα προχωρήσει άμεσα σε Καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εάν δεν ληφθούν υπόψη οι ανωτέρω Αποφάσεις του ΣτΕ και οι ισχύουσες διατάξεις του ενωσιακού δικαίου και ότι ελπίζει να μην συνεχιστεί η διεθνής έκθεση της Χώρας μας, για τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει τους κτηνιάτρους υπηκόους κρατών-μελών της ΕΕ.

Άρθρο 5 Υποχρεώσεις ιδιοκτήτη δεσποζόμενου ζώου συντροφιάς

Το άρθρο 5 είναι χασοκό. Επικρατεί σύγχυση σε κάθε παράγραφο σε σχέση με το πεδίο εφαρμογής και τα είδη ζώων (σκύλους; γάτες; και τα δυο; όλα τα ζώα συντροφιάς;). Ελαχιστες είναι οι

υποχρεώσεις που στοχεύουν στην ευζωία του ζώου. Μάλιστα κάποιες “υποχρεώσεις των ιδιοκτητών” δεν αφορούν καν τους ιδιοκτήτες, αλλά κτηνιάτρους ή εκτροφείς. Ειδικά τα περί αστικής και ποινικής ευθύνης για τα αδέσποτα ζώα, δεν έχουν θέση σε αυτό το άρθρο.

Σε ένα κείμενο χωρίς δομή και συνοχή, (1) συγχέονται θετικές υποχρεώσεις του ιδιοκτήτη (αυτές που συγκροτούν την έννοια της υπεύθυνης ιδιοκτησίας), (2) απαγορεύσεις διατυπωμένες, παράλογα, ως αρνητικές υποχρεώσεις και (3) θεσπίζεται το μέτρο της υποχρεωτικής στείρωσης, ως “υποχρέωση του ιδιοκτήτη”.

Το άρθρο πρέπει να ξαναγραφτεί εξαρχής.

Σε κάθε απόπειρα νομοθέτησης, η αρχή γίνεται από τον ορισμό της υποχρέωσης ή της έννομης σχέσης (π.χ. ιδιοκτησία), τον ορισμό της παραβατικής συμπεριφοράς (π.χ. τι είναι κλοπή, ή, εδώ, τι είναι εγκατάλειψη) και στη συνέχεια ακολουθεί τυπολογία των περιπτώσεων και προβλέπονται τιμωρίες (π.χ. ποινή). Όχι όμως εδώ: Η άρνηση του συντάκτη του Σ/Ν να δει το ζώο ως υποκείμενο προστασίας στη ΣΧΕΣΗ του με τον άνθρωπο, οδηγεί σε σύγχυση και παραλογισμούς. Για παράδειγμα, είναι άσχετη με το άρθρο και νομοτεχνικά εσφαλμένη η αναφορά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις κακοποίησης (κοπή αυτιών και ουράς, μόνιμο δέσιμο), μαζί και με τις συναφείς εξαιρέσεις (κτηνιατρική πρακτική κοπής μικρού τμήματος αυτιού κατά τη στείρωση γάτας, ηλεκτρονικός φράχτης). Είναι επίσης άσχετη με τις υποχρεώσεις του ιδιοκτήτη και άρα νομοτεχνικά εσφαλμένη η αναφορά στην “υποχρέωση μη εγκατάλειψης” (και έπειτα, για μία ολόκληρη παράγραφο, στη διαδικασία παράδοσης του ζώου στο Δήμο κλπ.,...), ενώ πρόκειται για τον ΟΡΙΣΜΟ μιας παράνομης πράξης.

Η στείρωση του ζώου συντροφιάς, παρουσιάζεται, παραπλανητικά, ως ΠΡΩΤΗ υποχρέωση του ιδιοκτήτη δεσποζόμενου, ΕΝΩ πρόκειται για ΜΕΤΡΟ της ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ του ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ. Η εσκεμμένη αυτή παραπλάνηση, οφείλεται στην αδυναμία του συντάκτη του Σ/Ν (α) να δει το ζώο ως υποκείμενο προστασίας στη ΣΧΕΣΗ του με τον άνθρωπο και (β) να δικαιολογήσει, με πορίσματα της επιστήμης, με παραδείγματα και με στατιστική – απολογισμό, την επιβολή της υποχρεωτικής στείρωσης, έναντι άλλων μέτρων για την αντιμετώπιση του ζητήματος των αδέσποτων ζώων όπως:

α) εφαρμογή της συστηματικής στείρωσης των ΑΔΕΣΠΟΤΩΝ ζώων από τους Δήμους (που είναι υποχρεωτική από το 2003)

β) διευκόλυνση της δράσης των φιλοζωικών οργανώσεων και της υιοθεσίας αδέσποτων από ιδιώτες

γ) προσφορά κινήτρων για στείρωση και υιοθεσία έναντι της αγοράς καθαρόαιμων

δ) ανάπτυξη της φιλοζωίας και της υπεύθυνης ιδιοκτησίας ζώου

ε) αυστηροποίηση του πλαισίου της εισαγωγής και εμπορικής εκτροφής, με τη διενέργεια εκτενών και συστηματικών ελέγχων και τη θέσπιση νομοθετικών και κανονιστικών περιορισμών.

κ.ά.

Στα σημεία του άρθρου αυτού, ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΕΞΑΝΤΛΗΤΙΚΑ:

– Παρ.1 (α) Είναι κυριολεκτικά τρομακτική η ευκολία με την οποία ο νομοθέτης εισάγει την ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ στείρωση όλων των δεσποζόμενων ζώων συντροφιάς, καθολικά και οριζοντίως, χωρίς καν να την αιτιολογεί, ενώ, όπου έχει επιχειρηθεί, έχει αποτύχει.

(<https://www.aspca.org/position-statement-mandatory-spayneuter-laws>,

<https://bestfriends.org/position-statements#mandatoryspayneuter>,

<http://www.naiaonline.org/about-us/position-statements/mandatory-spay-neuter-legislation/>)

– Η αδιαφορία του νομοθέτη για το ίδιο το ζώο είναι τόσο μεγάλη, που αντί να προστατέψει τα υπερήλικα και ασθενή ζώα, αποκλείοντάς τα εξ αρχής από μια χειρουργική επέμβαση που μπορεί να

αποβεί για αυτά μοιραία, δίνει απλά τη δυνατότητα να εξαιρεθούν από την υποχρεωτική στειρώση (“κατ’εξαίρεση”) και αυτό με γνωμάτευση κτηνιάτρου.

– Παρ.1(β) Σύμφωνα με την Παρ.1(α), η παρ 1 (β) αφορά μόνο τους εκτροφείς, εφόσον ο νομοθέτης δεν επιτρέπει ιδιωτική γέννα, συνεπώς πρέπει λογικά να μεταφερθεί στο Άρθρο 6. Ακόμα και στην περίπτωση απόκτησης σκυλου ή γατας από εκτροφέα, έμπορο ή δήμο, η σήμανση και η μεταβολή των στοιχείων θα πρέπει να έχει προηγηθεί. Η λέξη “εγκαταλείπει” είναι τουλάχιστον ατυχής.

– στις περιπτώσεις (δ) και (ε) της παρ. 1, συγχέονται κανόνες ευζωίας με κτηνιατρικές πρακτικές.

– η περίπτωση (στ) (“υποχρέωση εφοδιασμού με διαβατήριο για ταξίδι στο εξωτερικό”) είναι, κατά κοινή λογική, απαραίτητη τυπική προϋπόθεση για ταξίδι στο εξωτερικό. Δεν έχει σχέση ούτε με την ευζωία ούτε με υποχρέωση προς το Κράτος ή τους συμπολίτες.

– η περίπτωση (η) αφορά υποχρέωση προς το συνάνθρωπο και όχι προς το ζώο.

– στην περίπτωση (θ) που αφορά την ευζωία του ζώου, είναι επικίνδυνη η αναφορά σε “ελάχιστες” αντί σε “στοιχειώδεις” ανάγκες του ζώου.

Άρθρο 6 Εκτροφή, αναπαραγωγή και εμπορία ζώων συντροφιάς

Το άρθρο 6, ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΕΞΑΝΤΛΗΤΙΚΑ:

– Έρχεται στο Σ/Ν ΧΩΡΙΣ ορισμό του εκτροφέα, του εκτροφείου ή της εγκατάστασης εκτροφής ζώων συντροφιάς

– Ενω προβλέπει Υπομητρώο Εκτροφέων έχει παραλείψει τη θέσπιση υποχρέωσης των εκτροφέων να εγγραφονται σε αυτό.

– Βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τη σύγχρονη, επικρατούσα διεθνώς, κατευθυνση για περιορισμό της εμπορικής εκτροφής ζώων συντροφιάς, η οποία έχει εντοπιστεί, διεθνώς, ως βασική αιτία κακοποίησης και θανάτου ζώων συντροφιάς και διοχέτευσης στην αγορά ζώων συντροφιάς με σοβαρά θέματα υγείας και γενετικά εκφυλισμένα, των οποίων η πρόελευση και τα πιστοποιητικά καθαροαιμίας δεν αντιστοιχούν στην πραγματικότητα.

– Αντί να δημιουργήσει ένα σύγχρονο πλαίσιο για την εκτροφή, σε ευθυγράμμιση με την υπολοιπη Ευρώπη, διατηρεί σε ισχύ και επικαλείται το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για την εκτροφή, παραπέμποντας σε διατάξεις που χρονολογούνται από το 1976 και είναι ανεπαρκείς, ξεπερασμένες ή/και άσχετες με την προστασία και ευζωία των ζώων. Είναι σαφές ότι η απλή αναφορά σε “τήρηση των κανόνων ευζωίας” ούτε προστατεύει τα ζώα από την συστηματική κακοποίηση που υφίστανται σε συνθηκές εμπορικής εκτροφής, ούτε λύνει τα ζητήματα διαχρονικού δικαίου που προκύπτουν (και θα οξύνονται στο μέλλον).

– Αφήνει ασαφές ΕΑΝ ο εκτροφέας ή ο έμπορος θα καταχωρείται ως ιδιοκτήτης και, σε θετική περίπτωση, ΣΕ ΠΟΙΑ ΧΡΟΝΙΚΗ ΣΤΙΓΜΗ γεννιέται η σχετική υποχρέωση.

– Αφήνει ασαφές ΕΑΝ εκτός των θηλυκών αναπαραγωγικών ζώων θα καταχωρούνται στο ΕΜΖΣ και τα αρσενικά με την ένδειξη αναπαραγωγικό ζώο.

– Αντι να θέσει την απαγόρευση πώλησης και έκθεσης σκύλων και γατών σε καταστήματα, ως γενική αρχή, τη βάζει τελευταία μιας σειράς ποικίλων απαγορεύσεων, αφήνοντας τον δρόμο ανοιχτό σε απαλοιφή της σχετικής απαγόρευσης στο εγγύς μέλλον.

– Εισάγει, με τρόπο εσφαλμένο νομοτεχνικά, στην παράγραφο 11, κανόνες για τη διαφήμιση και την αγγελία ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ ζώων συντροφιάς, στο άρθρο που αφορά την εκτροφή, αναπαραγωγή και εμπορία τους, δημιουργώντας πλήρη σύγχυση για το εάν οι προβλέψεις περί αναφοράς στη στειρώση του ζώου αφορούν το εμπόριο ή την υιοθεσία.

Άρθρο 7 Αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των δήμων

– Οι Δήμοι της χώρας είναι ΑΡΜΟΔΙΟΙ για τα προγράμματα διαχείρισης των αδέσποτων από το 2003, αλλά δεν προβλέπονται κυρώσεις αν δεν έχουν πρόγραμμα ή το πρόγραμμά είναι ανεπαρκές. Ακόμα και σε αυτό το Σ/Ν, ο νομοθετης εξαντλεί την αυστηρότητα τους στους πολίτες, με υπερβολικά ελεγκτική και τιμωρητική διάθεση προς αυτούς, ενώ δε βλέπουμε αντίστοιχη αντιμετώπιση προς τους δήμους όταν αυτοί δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους ως προς τα αδέσποτα.

– Παρ.5(βαγ): Εδώ, και σε άλλα σημεία του νόμου προβλέπεται ευθανασία χωρίς σύσταση/έγκριση της πενταμελούς επιτροπής. Παρότι αναγνωρίζουμε ότι σε κάποιες πολύ σοβαρές περιπτώσεις η επισπεύδουσα ευθανασία μπορεί να είναι προς όφελος του ζώου, θεωρούμε επιβεβλημένο να ενημερώνεται η πενταμελής προτού παρθεί η απόφαση. Άλλωστε, σοβαρά χειρουργεία ή εξειδικευμένες θεραπείες που δεν μπορεί να προσφέρει το πρόγραμμα του δήμου, ίσως είναι εφικτές μέσω ιδιωτικών κλινικών, στην περίπτωση που σωματείο ή ιδιώτες αναλάβουν το κόστος.

– Παρ. 5(βαε): (1) Η απαγόρευση επαναφοράς αδέσποτων ζώων σε απόσταση μικρότερη των 200 μέτρων από όλες αυτές τις εγκαταστάσεις, καθιστά τελικά σχεδόν αδύνατη την επαναφορά. (2) Για τα αδέσποτα ζώα, είναι εξαιρετικά επικίνδυνη η επανένταξη σε διαφορετικό μέρος από αυτό που γνωρίζουν και πολλά σκοτώνονται προσπαθώντας να επιστρέψουν στον χώρο που τους είναι οικείος.

Άρθρο 9 Υιοθεσία αδέσποτων ζώων συντροφιάς

Ενώ το ζητούμενο είναι η ανάπτυξη φιλοζωικής συνείδησης και η ενθάρρυνση της υιοθεσίας, ο νόμος καταστέλλει την αυθόρμητη έκφραση της φιλοζωίας, απαγορεύοντας στον πολίτη να σώσει και να υιοθετήσει ένα ζώο από το δρόμο.

Αντ' αυτού, το Σ/Ν θεσπίζει μια πολύπλοκη γραφειοκρατική διαδικασία: ο πολίτης ειδοποιεί το δήμο να πάρει το ζώο προκειμένου να το μεταφέρει στον συνεργαζόμενο κτηνίατρο. Είναι στη διακριτική ευχέρεια του δήμου να επιστρέψει προσωρινά το ζώο στον πολίτη, αναγνωρίζοντάς τον ως ανάδοχο για το διάστημα που το ζώο θα είναι αναρτημένο στην πλατφόρμα υιοθεσιών. Σε επόμενο στάδιο ο δήμος ίσως εγκρίνει την υιοθεσία, μετατρέποντας τον ανάδοχο σε ιδιοκτήτη ή, ενδεχομένως, προτιμήσει να επιλέξει μια άλλη λύση όπως, για παράδειγμα την επιστροφή του ζώου στο δρόμο.

Άρθρο 10 Μετακίνηση και μεταφορά ζώων συντροφιάς – Εμπόριο σκύλων και γατών

– Ακατανόητη και νομοτεχνικά εσφαλμένη η επιλογή του συντάκτη να έχει δύο άρθρα για την ίδια ρυθμιστέα ύλη, από τα οποία το ένα αναφέρεται στην “εμπορία ζώων συντροφιάς” (άρθρο 6) και το άλλο σε “εμπόριο σκύλων και γατών” (άρθρο 10)

– Τα σύγχρονα νομοθετικά πλαίσια σε άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ, έχουν ειδικές προβλέψεις, ειδικά για τα εισαγόμενα ζώα συντροφιάς.

– Παρ. 1 και 2: Η αναφορά στο ισχύον ενωσιακό δίκαιο είναι περιττή (πρόκειται για Κανονισμούς, που εφαρμόζονται άμεσα) και δεν έχει θέση στο παρόν άρθρο. Είναι, πάντως, σαφές, ότι υπάρχει και σύγχυση των όρων μετακίνηση και μεταφορά (movement, transport). Επίσης, τουλάχιστον η παρ. 2, εάν έχει λόγο ύπαρξης στο Νόμο, θα έπρεπε να βρίσκεται στο άρθρο που αφορά την εμπορία.

– Παρ. 3: Η “μετακίνηση” δεν έχει οριστεί νομικά στο παρόν. Εφόσον καταλαμβάνει κάθε μετακίνηση, είναι σαφές ότι αναφέρεται και στα ζώα που μετακινούνται από εγκαταστάσεις εκτροφής (άλλωστε δεν εξαιρείται στην παρ. 6). Αυτό είναι αδύνατο όμως, διότι είναι δυνατή η πώλησή τους στις 10 εβδομάδες ενώ, ακόμα και εάν το ζώο εμβολιαστεί στις 12 εβδομάδες, χρειάζονται επιπλέον 3

εβδομάδες για την απόκτηση αντισωμάτων λύσσας. Αυτό θα έπρεπε να το λαμβάνει υπόψη ο συντάκτης του Σ/Ν, εάν η πρόβλεψη θεσπίζεται στη βάση του συμφέροντος της δημόσιας υγείας.

– Παρ. 4: Εντελώς προβληματική διατύπωση. Άγνωστο γιατί τίθεται με το λεκτικό αυτό.

– Παρ. 6: Η διατύπωση, σε σχέση με την παρ. 3, σημαίνει έμμεση ΠΛΗΡΗ απαγόρευση της δράσης των φιλοζωικών οργανώσεων στο πεδίο, αλλά και της αυθόρμητης φιλοζωίας. Προϋποθέτει ότι για την ολοκλήρωση της απλούστερης ενέργειας της περισυλλογής, ΠΡΙΝ μεταφερθεί το ζώο για την περίθαλψή του, θα πρέπει να καλείται επιτόπου κτηνίατρος, ΕΚΤΟΣ εάν η περισυλλογή γίνεται από συνεργεία περισυλλογής (Δήμων ή “προνομιούχων” συμβεβλημένων με τους Δήμους). Ένας από τους πολλούς παραλογισμούς που αγνοεί την πραγματικότητα και απειλεί τη φιλοζωική δραστηριότητα.

– ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΜΙΑ ΠΡΟΒΛΕΨΗ, σε άρθρο που επιγράφεται “μετακίνηση και εμπορία”, σε απαγορευμένες πρακτικές, σε κακές πρακτικές μεταφοράς (κουτιά που κρέμονται πίσω από αυτοκίνητα, κουτιά-τρέιλερ, κ.ά.).

– Ειδικά για τους εμπόρους και τους εισαγωγείς δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη και προϋποθέσεις για μεταφορά των ζώων.

Άρθρο 20 Συμπληρωματικές διατάξεις προστασίας των ζώων

ΕΧΟΝΤΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙ με τον σημερινό Υπουργό Εσωτερικών κ. Μ. ΒΟΡΙΔΗ, κατά τη θητεία του ως Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, για την κατάσταση, ΜΟΛΙΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΕΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ, του άρθρου 55 του Ν. 4745/2020, ΔΗΛΩΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΥΘΕΙΑ ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΜΑΣ προς τις τροποποιήσεις στο νομοτεχνικά και ουσιαστικά άρτιο περιεχόμενο του άρθρου 55 του Ν. 4745/2020 και προς την κατάργησή του. Είναι, όχι μόνον ακατανόητη και εσφαλμένη, αλλά και εις βάρος των ζώων, η τροποποίηση που προτείνεται:

(α) με την επαναφορά της δυνατότητας ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ αφαίρεσης στην πρώτη παράγραφο, πρόβλεψη που ΑΝΑΙΡΕΙ ουσιαστικά τη διάταξη της δεύτερης παραγράφου. Είχε μελετηθεί, εξηγηθεί και εκτεθεί στην αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας, η κατάσταση και σχέση των δύο παραγράφων. Παραπέμπουμε σε αυτήν.

(β) με τη διεύρυνση των περιπτώσεων για τις οποίες είναι δυνατή η οριστική αφαίρεση ζώου συντροφιάς, στις οποίες προστίθεται η παράλειψη του “ετήσιου εμβολιασμού” και η υποχρέωση για “κτηνιατρική περίθαλψη”, καταστάσεις εξομοιούμενες αορίστως, στην ποινική τους αντιμετώπιση, με περιπτώσεις κακουργηματικής κακοποίησης.

Περαιτέρω, η κατάργηση του άρθρου 55 του Ν. 4745/2020, σημαίνει κατάργηση των τροποποιήσεων του Ν. 1197/1981, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Άρθρο 22 Διοικητικές κυρώσεις

Με θλίψη βλέπουμε να επαναλαμβάνεται η πρόβλεψη “έκπτωσης 50%” για τον παραβάτη που καταβάλει το πρόστιμο “εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης επιβολής προστίμου”, εξισώνοντας την κακοποίηση ζώου με το παράνομο παρκάρισμα και καθιστώντας περιπτώσεις βαριάς κακοποίησης οικονομικά προσιτές σε όλους.

Άρθρο 23 Καταφύγια

Το άρθρο βριθεί προβλημάτων. Ενδεικτικά και όχι εξαντλητικά:

Η προϋπόθεση της παρ. 1, για “καθημερινή παρουσία προσωπικού τουλάχιστον για δεκατέσσερις (14) ώρες ημερησίως”, είναι εντελώς αυθαίρετη, δεν τεκμηριώνεται η σχέση με την τήρηση των όρων ευζωίας. Υποθέτουμε ότι ο συντάκτης του Σ/Ν έχει επίγνωση ότι η συγκεκριμένη διάταξη είναι εμπόδιο στη λειτουργία των καταφυγίων που λειτουργούν οι περισσότερες φιλοζωικές οργανώσεις. Οι προβλέψεις του άρθρου, συνδυαστικά με άλλα άρθρα, αποσκοπούν στον αποκλεισμό των φιλοζωικών οργανώσεων από τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων.

Παρ. 2(γ): Εάν σκοπός του συντάκτη του Σ/Ν είναι η υιοθεσία των ζώων που φιλοξενούνται στα δημοτικά και διαδημοτικά καταφύγια, που με βεβαιότητα θα έχουν το επαρκές προσωπικό (δημοσίους υπαλλήλους και συμβασιούχους του Δημοσίου) και, άλλωστε, παρέχουν δημόσια υπηρεσία, θα πρέπει να είναι ανοιχτά στο κοινό τουλάχιστον τρεις ώρες κάθε ημέρα τις καθημερινές και οπωσδήποτε κάποιες ώρες το Σάββατο ΚΑΙ την Κυριακή. Εάν σκοπός του συντάκτη του Σ/Ν είναι να ΜΗΝ υιοθετούνται τα ζώα, τότε η διάταξη μπορεί να παραμείνει ως έχει.

Παρ.5: Η απαγόρευση επανένταξης ζώων από “μη δημοτικά και μη διαδημοτικά καταφύγια” είναι εντελώς αυθαίρετη και δεν καταλαβαίνουμε τι εξυπηρετεί η διάκριση. Βάσει αυτής της διαφοροποίησης, αποκλείεται η ολιγοήμερη παραμονή ζώων σε καταφύγια όταν υπάρχει ανάγκη αποθεραπείας (πχ μετά από τραυματισμό) ή σε περίπτωση προγραμμάτων TNR, ακόμα κι αν το καταφύγιο συνεργάζεται με το Δήμο.

Η παρ. 7, ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ, ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΑ και σε πλήρη αντίθεση με κάθε έννοια ευζωίας, θεσπίζει εξαίρεση στον κανόνα της παρ. 8 του άρθρου 7, προβλέποντας διαδικασία ‘άμεσης ευθανασίας’ ζώων που φιλοξενούνται σε καταφύγιο, δηλαδή ζώων που, σε κάθε περίπτωση, βρίσκονται σε δομή η οποία μπορεί, στο χρόνο που μεσολαβεί μέχρι την εξέταση από την Επιτροπή, αφενός να εγγυηθεί την απομόνωσή τους (αν πρόκειται να κριθούν για την επικινδυνότητά τους) και αφετέρου να εγγυηθεί την παροχή πληρέστερης κτηνιατρικής περίθαλψης και φροντίδας (αν υποφέρουν από ανίατη ασθένεια ή δεν μπορούν πλέον να αυτοσυντηρηθούν).

Άρθρο 26 Περισυλλογή, ταφή και αποτέφρωση νεκρών ζώων συντροφιάς

Θα πρέπει οπωσδήποτε να γίνεται έλεγχος εάν ευρεθέν νεκρό ζώο συντροφιάς είναι σημασμένο, και να ειδοποιείται ο ιδιοκτήτης ή να κινούνται διαδικασίες ελέγχου.

Άρθρο 30 Αρμοδιότητα Συνηγούρου του Πολίτη

Δεδομένου ότι στο ελληνικό δίκαιο και στον παρόντα νόμο, το ζώο δεν έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα και δεν αποτελεί υποκείμενο δικαιωμάτων, δηλώνουμε την επιφύλαξή μας απέναντι σε αυτή τη διάταξη, που θεωρούμε ότι έχει τεθεί μόνο προς εντυπωσιασμό. Περαιτέρω, η Υπηρεσία του Συνηγούρου του Πολίτη, έχει τοποθετηθεί στο πρόσφατο παρελθόν (στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία επί Υπουργίας Τσιρώνη), με τρόπο που δεν προήγαγε τα δικαιώματα των ζώων.

Άρθρο 32 Εκπαίδευση Σωμάτων Ασφαλείας

Η εκπαίδευση των Σωμάτων Ασφαλείας στη διερεύνηση και δίωξη των εγκλημάτων κατά των ζώων, ήταν και παραμένει βασική προτεραιότητα της Πανελλήνιας Φιλοζωικής Ομοσπονδίας (ΠΦΟ), που διοργάνωσε σχετικά προγράμματα εκπαίδευσης (βλ. “Ο Κύκλος της Βίας: Από την Κακοποίηση Ζώων στην Ενδοοικογενειακή Βία”) το 2015 και το 2017, με τη συνδρομή των: Virginia Attorney

General's Office Animal Law Unit, New York District Attorney's Office Child Abuse Unit, Fairfax County Police Department – Major Crimes Bureau & Animal Services Division. Παραμένουμε στη διάθεση των αρμοδίων Υπηρεσιών, με την εμπειρία και τεχνογνωσία που έχουμε συγκεντρώσει.

Δείτε: <https://hellenicanimalwelfare.org/o-kyklos-ths-vias/>

Άρθρο 33 Ειδική Επιτροπή Παρακολούθησης

Έχοντας σημειώσει, στο άρθρο για τις Αρμόδιες Αρχές, την τουλάχιστον ασυνήθη, υπό τις σύγχρονες αρχές διακυβέρνησης του Δημόσιου Τομέα, πρόβλεψη, Η ΙΔΙΑ ΜΟΝΑΔΑ της Διοίκησης (Τμήμα Προστασίας Ζώων Συντροφιάς) να εγκρίνει ΚΑΙ τις προτάσεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων ΚΑΙ τις ετήσιες αναφορές και τους απολογισμούς, ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΜΕ το διοικητικό παράδοξο, ο ίδιος Προϊστάμενος του Τμήματος Προστασίας Ζώων Συντροφιάς να μετέχει ΚΑΙ στην επταμελή Ειδική Επιτροπή Παρακολούθησης, μαζί και με δύο εκπροσώπους των Δήμων, των οποίων εγκρίνει τα επιχειρησιακά προγράμματα, τις αναφορές και τους απολογισμούς. Δεν προβλέπεται η συμμετοχή ούτε ενός ειδικού επιστήμονα, ενώ έργο της επιτροπής θα είναι η “επιστημονική υποστήριξη”.

Αντί ‘Επιτροπής για την Ευζωία των Ζώων’, απαρτιζόμενης από επιστήμονες και ειδικούς, έχουμε επιτροπή παρακολούθησης επιχειρησιακών προγραμμάτων, η οποία θα ελέγχει και θα εγκρίνει τον εαυτό της. Αυτή θα καθορίζει την τύχη των ζώων συντροφιάς, δεσποζόμενων και αδέσποτων, για τις επόμενες δεκαετίες. Μια πραγματικά θλιβερή προοπτική.

Άρθρο 37 Επιχορήγηση φιλοζωικών σωματείων και φιλοζωικών οργανώσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα

“Φιλοζωική οργάνωση μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα”: Προκαλεί ερωτήματα η πρόβλεψη χρηματοδότησης μιας νομικής μορφής που δεν ορίζεται νομικά στο ελληνικό δίκαιο.